

POSTANOWIENIE

22 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

na posiedzeniu niejawnym 22 kwietnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa J. B.

przeciwko B. K.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej B. K.

od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z 2 września 2022 r., I ACa 422/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 2700 (dwa tysiące siedemset) zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia jego doręczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 23 grudnia 2021 r. wydanym w sprawie z powództwa J. B. przeciwko B. K. Sąd Okręgowy w Opolu zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 80 000 zł z ustawowymi odsetkami od 8 maja 2017 r. do dnia zapłaty oraz orzekł o kosztach postępowania. Apelacja pozwanej od tego orzeczenia została oddalona przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z 2 września 2022 r.

Pozwana wniosła skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynach kasacyjnych objętych art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżąca podniosła, że w sprawie występuje potrzeba wykładni art. 720 § 1 k.c. w zakresie ustalenia, czy nieprzekazanie pieniędzy wpływa na ważność umowy pożyczki oraz czy treść dokumentów tj. oświadczenia z 10 lipca 2013 r. oraz potwierdzenia odbioru gotówki potwierdza fakt zawarcia przez strony umowy pożyczki. Wskazała, że w orzecznictwie sądów występują dwa rozbieżne poglądy co do konieczności przekazania środków finansowych przy ocenie ważności zawarcia umowy pożyczki, które nie precyzują czy kwestia przekazania środków finansowych oraz ustalenie ich momentu jest kluczowa dla zawarcia umowy pożyczki.

W nawiązaniu do tak sformułowanej przyczyny kasacyjnej należy przypomnieć, że przez potrzebę dokonania wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości prawne i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów

(art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) należy rozumieć brak zgodności rozstrzygnięć w sprawach o takich samych lub bardzo podobnych stanach faktycznych, w których mają zastosowanie te same przepisy, wykładane lub stosowane w sposób prowadzący do odmiennych - zróżnicowanych albo sprzecznych - orzeczeń albo decyzji procesowych. Wskazując na tę przyczynę kasacyjną, skarżący powinien opisać, na czym polega trudność w interpretacji określonych przepisów prowadząca do niepożądanego wyżej stanu oraz zilustrować swoje twierdzenia przykładami takich rozbieżnych rozstrzygnięć.

Skarżąca nie sprostала przedstawionym wymaganiom. Podniesiony we wniosku o przyjęcie skargi problem prawny dotyczący wykładni art. 720 § 1 k.c. pozostaje w całkowitym oderwaniu od dokonanych przez Sądy *meriti* ustaleń faktycznych, z których wynika, że powód wypłacił pozwanej udzieloną na mocy umowy z 10 lipca 2013 r. kwotę pożyczki z posiadanych wówczas środków finansowych, zaś pozwana złożyła podpisy nie tylko pod oświadczeniem (umową) z 10 lipca 2013 r. (k. 49 akt), ale także pod pokwitowaniem odbioru kwoty pożyczki (k. 50). Zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Przywołane w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania orzecznictwo dotyczące art. 720 § 1 k.c. nie potwierdza tezy skarżącej o występowaniu opisanej przez nią rozbieżności w orzecznictwie, skoro w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 1 grudnia 2017 r., I CSK 101/17 wskazano, że jedną z okoliczności, które musi wykazać powód w sprawie o zwrot pożyczki, jest fakt wydania pożyczkobiorcy przedmiotu pożyczki (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z 6 lipca 2012 r., V CSK 394/11). Podobnie w uzasadnieniu wyroku z 29 maja 2015 r., V CSK 448/14 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zgodnie z art. 720 § 1 k.c. pożyczka jest umową, na podstawie której dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonej tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić taką samą ilość pieniędzy albo taką samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki zobowiązuje pożyczkodawcę do przeniesienia przedmiotu pożyczki na własność pożyczkobiorcy, ale własności tej jeszcze nie przenosi. Samo wydanie przedmiotu pożyczki, jeżeli umowa nic innego nie stanowi, może nastąpić w dowolny sposób,

pożyczkobiorca powinien jednak uzyskać możliwość swobodnego dysponowania przedmiotem pożyczki. Do przeniesienia własności pieniędzy i rzeczy stanowiących przedmiot pożyczki mają zastosowanie ogólne zasady przenoszenia własności, zwłaszcza reguła wyrażona w art. 155 § 2 k.c. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, Sąd Apelacyjny uwzględnił przedstawione poglądy uznając, że wydanie przedmiotu pożyczki stanowi element wykonania zawartej umowy. Nie ma zatem podstaw do przyjęcia, że na gruncie niniejszej sprawy występuje potrzeba kolejnego odniesienia się przez Sąd Najwyższy do opisanej problematyki.

Skarżąca powołała się także na przesłankę objętą art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., podnosząc, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ Sądy obu instancji nie zbadały, czy w sprawie występował zgodny zamiar stron co do zawarcia umowy pożyczki oraz nie zbadały celu takiej umowy, pominęły także ocenę treści oświadczenia z 10 lipca 2013 r. pod kątem istnienia w nim zobowiązania pozwanej do zwrotu przedmiotu umowy, które to kwestie stanowią *essentialia negotii* umowy pożyczki. Podkreśliła, że przy oświadczeniu woli należy brać także pod uwagę okoliczności, w jakich miało dojść do złożenia oświadczenia woli tzw. kontekst sytuacyjny, a w toku postępowania wykazała, iż nie miała potrzeby zaciągać pożyczki na spłatę brata. Okolicznościami, które powinny być rozważone przez Sądy obu instancji w świetle art. 65 § 2 k.c., były fakty sporządzenia oświadczenia z 10 lipca 2013 r. i pokwitowania, w których pozwana nie uczestniczyła, jak i postać dokumentu oznaczonego jako pokwitowanie. W jej ocenie, Sąd Apelacyjny błędnie oparł się wyłącznie na tym, iż postępowanie przeprowadzone przez Sąd pierwszej instancji było prawidłowe. Pomimo, że pozwana zarzuciła w apelacji, iż nie doszło do zawarcia umowy pożyczki i że nie otrzymała ona środków finansowych od powoda, Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku lakonicznie wskazał, że rozbieżności pomiędzy datą widniejącą na umowie pożyczki, a datą jej faktycznego podpisania nie dowodzi jej niezawarcia.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na przyczynie objętej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nakłada na skarżącego powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego, naruszenia dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu

podstawowej wiedzy prawnej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania jej poszerzonej analizy. Należy też przypomnieć, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Skonfrontowanie argumentacji przedstawionej we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania z motywami zaskarżonego orzeczenia nie potwierdza jej tezy o ewidentnej wadliwości wyroku ze względu na rażące naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 720 § 1 k.c. i art. 65 § 2 k.c. Z uzasadnień wyroków Sądów *meriti* wynika, że Sądy te miały na względzie wynikające z art. 720 § 1 k.c. *essentialia negotii* umowy pożyczki, którymi są: zobowiązanie dającego pożyczkę (pożyczkodawcy) do przeniesienia na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku oraz zobowiązanie biorącego (pożyczkobiorcy) do zwrotu tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 17 listopada 2011 r., III CSK 38/11). Jak przy tym wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego, nie termin zwrotu, ale obowiązek zwrotu przedmiotu pożyczki jest, stosownie do art. 720 § 1 k.c., elementem przedmiotowo istotnym tego rodzaju umowy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2000 r., I CKN 1040/98). Wbrew twierdzeniom skarżącej, z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, że Sąd Apelacyjny dokonując na podstawie art. 65 § 2 k.c. wykładni spornej umowy uwzględnił podnoszone przez nią okoliczności dotyczące rozbieżności pomiędzy datą na umowie pożyczki a datą jej faktycznego podpisania oraz sporządzenia umowy (oświadczenia z 10 lipca 2013 r.) przez córkę pozwanej w wersji elektronicznej po dokonanych telefonicznie (z uwagi na czasowe przebywanie pozwanej za granicą) uzgodnieniach. Nie wykazała zatem pozwana rażącego uchybienia przez Sąd Apelacyjny wynikającym z art. 65 § 2 k.c. dyrektywom wykładni umów. Skoro, jak już wyżej wskazano, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, argumentacja pozwanej sprowadzająca się do kwestionowania

ustaleń faktycznych i oceny dowodów dotyczących wydania kwoty pożyczki i celów jej zawarcia także nie mogła skutkować oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., a także § 2 pkt 6 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1935).

[SOP]

[ms]